

ANDRZEJ NAPIÓRKOWSKI OSPPE, „Schrift-Tradition-Kirche. Glaubensquelle in Matthias Joseph Scheebens theologischer Erkenntnislehre”, Frankfurt a. Main 1996

Książka „Schrift-Tradition-Kirche. Glaubensquelle in M. J. Scheebens theologischer Erkenntnislehre” wydana w znanym europejskim wydawnictwie naukowym *Peter Lang* we Frankfurcie nad Menem w 1966 r. jest pracą doktorską o. Andrzeja Napiórkowskiego, paulina. Jest ona zwieńczeniem jego studiów odbywanych w latach 1992–1996 na uniwersytetach niemieckich w Tybindze i Ratyzbonie. Na jej podstawie oraz na podstawie złożonych egzaminów ustnych Wydział Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Ratyzbonie w dniu 26.02.1996 r. nadał autorowi stopień doktora teologii i przyznał notę *magna cum laude*. Omawiana rozprawa przedstawia czytelnikowi systematyczne opracowanie tematu źródła wiary w ujęciu jednego z najwybitniejszych niemieckich teologów XIX w., M. J. Scheebena (1835–1888).

Jakkolwiek zagadnienia poznania teologicznego i troska o całościowy kanon metod obejmujących poszczególne dyscypliny teologiczne nie znajdują się dzisiaj w centrum teologicznego zainteresowania, to jednak dochodzą one nieustannie do głosu, gdy w aktualnych sporach i dyskusjach (rozumienie Kościoła, kwestia urzędów, etyczne implikacje chrześcijańskiej wiary) stają naprzeciw siebie w konfrontacji różnorodne stanowiska i jest do przebadania ciężar gatunkowy stosowanych przez nie argumentów. W takich właśnie sytuacjach konieczną sprawą jest odwołanie się do zasad teologicznego poznania. I w tym należy chyba widzieć sens zadanego sobie przez autora trudu przebadania *Katholische Dogmatik* M. J. Scheebena.

Doskonałą prezentację nauki o poznaniu teologicznym dostarczył nam właśnie Scheeben w pierwszym tomie swojej dogmatyki *Theologische Erkenntnislehre* (3 wyd. 1959), która stanowi merytoryczną podstawę liczącej 295 stron pracy o. A. Napiórkowskiego. Określenie przez samego Scheebena swojej teologii jako *Glaubenswissenschaft* (nauka o wierze) czy też *Mysterienwissenschaft* (na-

uka o misteriach) z wyraźnym akcentowaniem jej nadprzyrodzonego wymiaru domaga się usytuowania wiary w centrum teologicznych badań. Stąd też, od strony metodologicznej, trafną jest decyzja analizy miejsc teologicznych pod kątem rozumienia wiary przez Scheebena na kartach 7 rozdziałów recenzowanej pracy.

Konsekwentnie realizując swoje zamierzenia autor po obszernym wprowadzeniu przedstawia pojęcie teologii u Scheebena (rozdz. I), następnie omawia zagadnienie Kościoła nauczającego i Tradycji (rozdz. II), samą Tradycję (rozdz. III), Tradycję i sposoby jej przekazu (rozdz. IV) oraz Pismo św. i relację między Tradycją a Pismem (rozdz. V i VI). Natomiast ostatni rozdział dysertacji podejmuje krytyczną oceną źródła wiary w ujęciu Scheebena i jest o tyle cenny, iż owa ocena jest przeprowadzona nie tylko na tle historycznego rozwoju rozumienia źródła wiary, ale też w tym względzie jest pokazane stanowisko teologii współczesnej.

Śledząc poszczególne stronice prezentowanej pracy można dojść do przekonania, iż u Scheebena również rozumienie Kościoła jest jednym z kluczowych zagadnień w jego myśleniu teologicznym. Skoro zaś *loci theologici* (Pismo, Tradycja, Kościół) jawią się u niego jako nierozłączne i pryncypialne, to domagają się wspólnego i całościowego potraktowania, słusznie zatem o. Napiórkowski stale je zauważa i analizuje w takich właśnie wzajemnych odniesieniach, osiągając dzięki temu pogłębioną refleksję poznania teologicznego u Scheebena. Warto tutaj także zwrócić uwagę i na fakt, iż cała spuścizna niemieckiego teologa jest naznaczona niekiedy zbyt jednoznacznym wyeksponowaniem autorytatywnego elementu Kościoła. Trzeba przypomnieć, iż Kościół co prawda stanowi *norma normata*, to jednak normą najwyższą pozostaje Słowo Boże (*norma non normata*). Na usprawiedliwienie teologa z Kolonii wpływa jednak fakt, iż jest to czas świeżo po uchwaleniu dogmatu o nieomyślności papieża Konstytucją *Pastor aeternus* Pierwszego Soboru Watykańskiego, który w Rzeszy Niemieckiej na fali *Kulturkampf* spotyka się nie tylko z zacieklą krytyką, ale i z zupełnym niezrozumieniem i wypaczeniem treści, z czym właśnie próbuje on walczyć poprzez swoją działalność publicystyczną i teologiczną.

Współczesne ujęcie principiów poznania teologicznego przyjmuje inną postać niż proponowane przez Scheebena. Klasyczne ujęcie dzisiejszej teologii fundamentalnej mówi zasadniczo o dwóch prin-

cipiach, tzn. o Słowie Bożym jako zasadzie obiektywnej oraz o wierze jako zasadzie subiektywnej poznania teologicznego. Klasyfikacja Scheebena mocno odbiega, jak można wnioskować z lektury omawianej książki, od takiego ujęcia. Według niego praprinzipium obiektywnych zasad poznania teologicznego jest Objawienie jako jedno źródło wiary, które wypowiada się w Tradycji i Piśmie św. Scheeben odcina się tutaj zdecydowanie – jak wykazuje o. Napiórkowski – od mylnej interpretacji orzeczeń Soboru Trydenckiego, gdzie formuła *partim-partim* przez długie lata, a nierzadko i dzisiaj jeszcze, tłumaczona była w sensie istnienia dwóch źródeł Objawienia.

Tej dobrze pomyślanej i przeprowadzonej rozprawie naukowej trudno zarzucić jakieś poważniejsze mankamenty. Wypada jednak autorowi wytknąć poza występującymi miejscami zbyt długimi cytatami z dzieł Scheebena, którego język przecież jest trudny, a zdania rozwlekłe, także i kilka drobnych powtórzeń. Mimo to, wszystko jednak wskazuje na to, iż pożyteczną sprawą byłoby przetłumaczenie jej na język polski.

„Schrift-Tradition-Kirche”, czyli omawiana rozprawa jest pozycją, która zasługuje z pewnością na lekturę, nie tylko dlatego, że przybliżyła postać trochę jakby niedocenianego wielkiego teologa niemieckiego M. J. Scheebena, ale także z powodu samej tematyki. Nigdy bowiem dość refleksji nad poznaniem teologicznym i nad Objawieniem jako źródłem wiary.